

ת"ד 683/03/16 - מדינת ישראל, המאשימה נגד ישראל מאיר ברמי, הנאשם

בית משפט השלום לתעבורה בירושלים

ת"ד 683-03-16 מדינת ישראל נ' ברמי
בפני כבוד השופטת שרית זוכוביצקי-אורי

בעניין: מדינת ישראל - המאשימה

נגד
ישראל מאיר ברמי - הנאשם

הכרעת דין

החלטתי לזכות הנאשם מחמת הספק מהמיוחס לו בכתב האישום.

האישום:

כתב האישום מייחס לנאשם עבירות של התנהגות הגורמת לנזק, סטייה מנתיב הנסיעה, נהיגה בקלות ראש, נהיגה משמאל לקו הפרדה רצוף וגרימת חבלה של ממש בניגוד לסעיפים 38(3) ו-62(2) לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א - 1961 ובניגוד לתקנות 21(ב)(2), 36ג ו-40 לתקנות התעבורה, התשכ"א - 1961.

העובדות המוסכמות

ביום 3.12.15 בסמוך לשעה 08:00 בבוקר חורפי, כשהכביש רטוב מגשם, נהג הנאשם ברכבו בכביש 3866 מכיוון כללי מושב נס הרים לכיוון כללי בית שמש.

מאחורי רכבו של הנאשם נסעה גב' מיכל חיה בלנק ומולו בנתיב הנגדי נסעו ברכב פרטי מסוג רנו (להלן: "הרנו") מר אבי ליצ'יק ולצדו הנוסעת גב' שמחה קלגל ואחריהם נסע ברכב פרטי מסוג קיה (להלן: "הקיה") מר תומר כהן.

בהגיע הנאשם לעקומה ימינה סטה שמאלה חצה קו ההפרדה רצוף והתנגש ברנו שהסתחרר ונפל לתעלה מימין. הנאשם המשיך בנסיעה ורכבו פגע גם בקיה. כתוצאה מהתאונה נפגע נהג הקיה תומר כהן ונגרמה לו חבלה של ממש. כלי הרכב ניזוקו וגם יתר המעורבים נפגעו.

המחלוקת

מדוע סטה הנאשם עם רכבו לנתיב הנגדי.

לטענת המאשימה לא הייתה סיבה מוצדקת לסטייה ועל כן היא מייחסת לו נהיגה בקלות ראש.

לטענת הנאשם הוא סטה כתוצאה מהחלקה על כתם שמן שהיה על הכביש בנתיב נסיעתו.

הראיות

מטעם המאשימה העידו מר אבי ליצ'יק (להלן: "אבי"), מר תומר כהן (להלן: "תומר"), גב' מיכל חיה בלנק (להלן: "מיכל").

באמצעות עדי התביעה הוגשו: הודעתו של אבי - ת/1, לוח תצלומים שצילם אבי - ת/2, הסקיצה שנערכה בהנחיית תומר - ת/3, מסמכים רפואיים של תומר - ת/4, סקיצה שנערכה בהנחייתו של מיכל - ת/5, הודעתה של מיכל במשטרה - ת/6, מסמך רפואי של אבי - ת/7, הודעת הנאשם - ת/8, סקיצה שהוכנה בהנחיית הנאשם - ת/9.

מטעם הנאשם העידו הנאשם וגב' שמחה קלגל (להלן: "שמחה") אשר באמצעותה הוגשה הודעתה במשטרה - ת/1.

דין

מדוע סטה הנאשם מנתיבו

בפסיקה נקבע "כלל הדרך" לפיו חזקה שבעובדה היא כי רכב הנהוג כראוי אינו סוטה מנתיבו. חזקה זו מביאה להיפוך בנטל ההוכחה. לאמור, מרגע שהוכחה המאשימה כי הנאשם סטה מנתיבו עובר הנטל לנאשם להוכיח כי סטייה זו אינה נובעת מנהיגה לא זהירה.

ברע"פ 1713/93 **בוקובזה נ' מדינת ישראל**, לא פורסם (מיום 7.6.93) קבע כב' הנשיא בדימוס מ' שמגר:

"נהיגה כדין ובזהירות הראויה היא בצדו הימני של הכביש, ועצם המעבר המוכח לצד שמאל יוצר ראייה לכאורית בדבר נהיגה שלא בדרך הזהירה. החובה להוכיח את האשמה מעל לכל ספק סביר רובצת לעולם על התביעה, אך כאשר מוכחת נהיגה החוצה את הכביש מימין לשמאל, כפי שאירע כאן, נוצרת הוכחה לכאורה לנהיגה חסרת זהירות. בכל יוצאת התביעה חובת השלב הראשון של הבאת הראיות. מעתה עברה חובת ההוכחה לנאשם (החובה מס' 2 בדברי השופט אגרנט (כתוארו אז) בע"פ 28/49 זרקא נ' היועץ המשפטי, פ"ד ד' 504, 523). הנאשם מצדו יכול להמציא עדות מטעמו הסותרת את הראיה לכאורה של נהיגה בלתי זהירה, בניגוד לכל כיוון ואופן המותרים."

רמת ההוכחה הנדרשת מהנאשם כדי לערער חזקה זו, ככל חזקה עובדתית אחרת, היא הקמת ספק סביר שמא אין להסיק מעצם סטייתו מנתיבו כי הוא נהג באופן בלתי זהיר וישנו הסבר סביר אפשרי אחר לכך (ראו בעניין י. קדמי, **על הראיות**, שם עמ' 1563).

מהודעת הנאשם במשטרה (ת/8) וכן מעדותו עולה כי הנאשם לא ראה את כתם השמן ולא הרגיש בו עובר לתאונה. הנאשם מבקש לקבוע עובדה זו בעיקר על סמך עדותה של גב' שמחה קלגל הנוסעת ברנו שטענה כי הבחינה בכתם שמן על הכביש בנתיב נסיעת הנאשם וכן על סמך עדותו של אבי ליצ'יק שנהג ברנו.

בהודעתו ובעדותו בבית המשפט אמר הנאשם כי נסע במהירות של 60-65 קמ"ש בשל תנאי הדרך ומזג האוויר (ת/8 ש' 5, פרוט' עמ' 15 ש' 7-10).

בהודעתו במשטרה (ת/8) טען הנאשם כי הבחין ברנו מגיע מולו וסוטה לכיוונו ועל אף שהאט התנגש ברנו. הנאשם לא אמר כי יתכן שאיבד שליטה ברכב ולא ידע שסטה לנתיב הנגדי עובר לתאונה. הנאשם שלל את אפשרות לפיה החליק לנתיב הנגדי (ת/8 ש' 21-25) אלא רק אמר שבלם והאט לתוך העקומה (ת/8 ש' 8-9).

לעומת זאת בעדותו בבית המשפט אמר כי הבחין ברנו אשר נסע בנתיב הנגדי סוטה לנתיב שלו. לכן ביצע בלימת חירום אשר כתוצאה ממנה איבד שליטה על הרכב תוך סטייה לנתיב הנגדי (פרוט' עמ' 15 ש' 7-10, 19-20, עמ' 19 ש' 6-7). הנאשם לא זכר אם הייתה בלימה חזקה שהיא מעבר לבלימת האטה רגילה הנדרשת בכניסה לעיקול (פרוט' עמ' 18 ש' 5).

לדבריו הוא חש איבוד שליטה והמשמעות היא שהחליק (פרוט' עמ' 17 ש' 15-16). לדבריו הוא חש איבוד שליטה תוך כדי הבלימה (פרוט' עמ' 18 ש' 9).

עדותו של הנאשם לא הייתה סדורה וקשה היה לקבל ממנה תמונה ברורה לגבי אופן התרחשות התאונה. עדותו הינה בגדר גרסה חדשה לעומת הודעתו במשטרה.

מיכל שנסעה אחרי הנאשם העידה כי באותו יום שררו תנאי מזג אוויר קשים, ערפל וגשם. לדבריה היא שמרה על מרחק מרכבו של הנאשם שנסע לפניו. לפתע היא ראתה שהוא סוטה לנתיב הנגדי ומתנגש בשני כלי רכב. היא

המשיכה בנסיעה ובשל תנאי מזג האוויר נמנעה מלבצע בלימה חזקה. היא עצרה מספר מאות מטרים ממקום התאונה, התקשרה לכוחות ההצלה והמשיכה בנסיעה (פרוט' עמ' 11 ש' 19-28). מיכל לא שמה לב אם הנאשם בלם קודם לסטייה (פרוט' עמ' 13 ש' 25). לדבריה היא לא הרגישה במשהו מיוחד במהלך נסיעתה על הכביש (פרוט' עמ' 12 ש' 2-3). לטענה היא נסעה במהירות של בין 60 ל- 80 קמ"ש, ואולי בשל תנאי מזג האוויר אף לאט יותר (פרוט' עמ' 12 ש' 13-14). היא לא ראתה שהנאשם נסע מהר. להערכתה היא והנאשם נסעו באותה המהירות (פרוט' עמ' 12 ש' 17). היא לא ראתה כתם שמן. לטענתה לו היה כתם שמן הייתה מחליקה עליו (פרוט' עמ' 12 ש' 30-31). עדותה הולמת את האמור בהודעתה במשטרה (ת/6)

על פי הודעתו של אבי שנהג ברנו בנתיב הנגדי (ת/1) תוך כדי נסיעה בעיקול חש לפתע במכה בצד שמאל של הרכב. כתוצאה מכך הסתחרר הרכב שלו ונפל לתעלה בצד הדרך. לדבריו רק לאחר התאונה הבין שרכבו של הנאשם סטה לנתיב הנגדי והתנגש בו וברכב נוסף. לדבריו הוא נהג במהירות של 60 קמ"ש בקטע כביש ישר לפני עקומה.

בעדותו נשאל אבי על כתם השמן שמצאה שמחה הנוסעת שלצדו על הכביש. לדבריו הוא הבחין בכתם שמן שהיה להערכתו באמצע הכביש. אבי סבר כי כתם השמן נוצר לאחר התאונה וכתוצאה ממנה (פרוט' עמ' 5 ש' 28-30). אבי העריך כי סיבת הסטייה של הנאשם מנתיבו הייתה החלקה על הכביש כתוצאה מהגשם (פרוט' עמ' 5 ש' 3-4).

לצדו של אבי ישבה הנוסעת שמחה. שמחה העידה כי הם נסעו במהירות רגילה, אולי קצת מהירה, ורכב הנאשם החליק וסטה לכיוונם. שמחה העידה כי בנתיב נסיעתו של הנאשם קצת לפני מקום תאונה, בערך במקום בו סטה רכבו של הנאשם לכיוונם היה כתם שמן (פרוט' עמ' 21 ש' 1-3, 5-6, 15). לדבריה היה ראתה "כתם של דלק שמן משהו כזה צבעוני" (פרוט' עמ' 21 ש' 5). על פי עדותה היא נגשה לבדוק את הכתם וחשה במשהו שומני (פרוט' עמ' 23 ש' 20-21). בהודעתה במשטרה (נ/1) אמרה כי גודל הכתם שהיה בנתיב נסיעת הנאשם היה כחצי מטר על מטר (נ/1 ש' 12-15). עוד ציינה כי הנאשם נסע לאט (נ/1 ש' 4). לדבריה נראה לה כי זו הייתה הסיבה לתאונה וכי הכתם מהווה מפגע בטיחותי (נ/1 ש' 9, פרוט' עמ' 23 ש' 14-15). בחקירתה הנגדית העידה כי למיטב ידיעתה אבי לא סטה לנתיב הנגדי (פרוט' עמ' 22 ש' 19).

שמחה הסבירה כי לא דיווחה על כתם השמן מיד אלא רק בעדותה במשטרה שנמסרה כעבור 17 ימים כיון שהייתה מבוהלת ורצתה להגיע לעבודה. עוד אמרה כי היא אינה מכירה את הנאשם כלל (פרוט' עמ' 23 ש' 24-25, עמ' 24 ש' 1-7).

תומר שנהג בקיה העיד כי באחד העיקולים הגיח מולו רכבו של הנאשם אשר סטה מנתיבו פגע ברכב שלפניו, המשיך בנסיעה ופגע בו חזיתית. כתוצאה מהתאונה נשברה לו עצם החזה, הוא אושפז למשך 3 ימים, נותח וכיום הוא צפוי לעבור ניתוח נוסף. תומר לא ראה כתם שמן על הכביש אך גם לא הגיע למקום בו סטה הנאשם כדי לבדוק זאת (פרוט' עמ' 9 ש' 19 - 23, עמ' 10 ש' 16-19) בנוסף אמר בהודעתו כי הרנו לא סטה כלל לנתיב של הנאשם אלא שהנאשם סטה לנתיב הנגדי. (ת/3 ש' 18-20)

סבורה אני כי הנאשם הקים ספק סביר ביחס לסיבת סטייתו מהנתיב.

גרסתו של הנאשם באשר לסטיית הרכב שנסע מולו לא הוכחה ואף לא נתמכה בעדותם של יתר המעורבים ועדי הראיה. עם זאת לא ניתן לשלול את האפשרות כי מסיבה כלשהיא נבהל הנאשם מהרכב שנסע מולו מעבר לעיקול, בלם וכתוצאה מכתם השמן שהיה על הכביש החליק וסטה לכיוון נגדי. אין לומר כי עצם הבלימה מהווה רשלנות כל עוד שמר הנאשם על מהירות סבירה בהתאם לתנאי הדרך.

אמנם הנאשם לא אמר בהודעתו במשטרה כי החליק לנתיב הנגדי אלא רק בעדותו לאחר שהתבררו לו הודעות יתר המעורבים בתאונה.

אולם העובדה ששני עדים מעורבים בתאונה אשר הנאשם גרם לפציעתם ושאלו להם הכרות מוקדמת עם הנאשם העידו, כי ראו את כתם שמן על הכביש מחזקת את גרסתם. שמחה אשר לטענתה נגשה לבדוק את הכתם מסרה עדות מפורטת לגבי מקומו המדויק של כתם השמן, המרקם שלו וצבעו.

אציין כי אין בעובדה שמיכל שנסעה אחרי רכבו של הנאשם לא החליקה על הכתם כדי להזים את הספק, כיוון שהיא בצעה תמרון ועל כן יתכן שכלל לא עלתה על כתם השמן.

עוד יתכן כטענת ב"כ הנאשם בסיכומיו כי העובדה שמיכל נמנעה מלבלום בחוזקה אף היא מנעה החלקתה על כתם השמן, שכן קיים שוני בין בלימה על כתם שמן לבין נסיעה על כתם שמן.

לטענת המאשימה גרסתו של הנאשם היא גרסה כבושה שכן הוא לא התייחס בעדותו לכתם השמן או להחלקה. אמנם נכון שגרסתו המאוחרת של הנאשם הייתה גרסה "משופרת" לאחר שנחשף לגרסאותיהם של יתר המעורבים. איני סבורה כי גרסת הנאשם היא גרסה כבושה, שכן לא בהודעתו במשטרה ולא בעדותו בבית המשפט לא אמר הנאשם כי היה כתם שמן על הכביש. עובדה זו עלתה אך ורק מעדותיהם של עדי הראיה המעורבים בתאונה.

כשמדובר בעבירה של אחריות קפידה ללא אשם פלילי העובדות מתבררות לעיתים בשלב מאוחר יותר. אין בעובדה שהנאשם לא היה מודע לכל העובדות כדי לשלול את הגנתו.

צודקת המאשימה בהעלאת ספקות מסוימים ביחס לעדותה של שמחה, יכולתה לאמוד את כתם השמן והעובדה שלא נגשה לאף אחד מהשוטרים ודיווחה על כתם השמן.

אולם אין הם מצדיקים שלא לתת משקל הולם לעדותה במיוחד שאין לה כל אינטרס להעיד בעד הנאשם. את המידע בנוגע על כתם השמן מסרה לראשונה בהודעתה ולא במקום התאונה ואולם זו הייתה הפעם הראשונה שנדרשה למסור גרסה משכך אין לומר שגרסתה כבושה. כמו כן התיאור שמסרה לגבי כתם השמן הולם מראה של כתם שמן מעורב במים. אין מדובר בטענה שמחייבת מומחיות מיוחדת.

עדוּתָהּ של שמחה מתחזקת בעדותו של אבי שהעיד אף הוא על הימצאותו של כתם שמן בכביש זאת על אף שסבר כי הוא נגרם כתוצאה מהתאונה.

למקום התאונה לא הגיע בוחן משטרי ועל כן לא נבדקו הממצאים בזירה. משכך המאשימה אינה יכולה לשלול הימצאותו של כתם השמן, מיקומו ותרוּמתו להתרחשות התאונה.

בנסיבות אלה מקימה עדוּתָהּ של שמחה ספק סביר באשר לאשמתו של הנאשם והסיבה לסטייתו לנתיב הנגדי.

וראו פסקי הדין שהוגשו על-ידי ב"כ הנאשם בסיכומיו בת"ד (י-ם) 5434-08-14 **מדינת ישראל נ' אהרן**, מיום 15.6.16 ות"ד (י-ם) 2402/05 **מדינת ישראל נ' אסממו**, מיום 6.7.06. הדומים לאירוע דנן.

מהותו של הספק הסביר נדונה באופן מעמיק בפסק דין ע"פ (י-ם) 6260/02 **ציון נ' מדינת ישראל**, מיום 31.7.02, שעסק בעוצמת הספק שעל הנאשם לעורר כשהמדובר בהפרכת אשמתו בניגוד לכלל הדרך לגבי סטייה מנתיב, שם נקבע:

"בגיבושו של הספק הסביר קיים הבדל בין ראיות ישירות לראיות נסיבתיות. כאשר המדובר בתשתית ראיות ישירה, על הספק הסביר לגרוע ממש מראיות התביעה. לא כן בהוכחה על-פי תשתית ראיתית נסיבתית. לגבי זו, אפילו אם הראיות מהימנות לחלוטין וטיבן לא נגרע, עדיין יכול הנאשם להצביע על אפשרות סבירה אחרת, המתיישבת עם החפות.... אם עלה בידי הנאשם לספק הסבר סביר, שיש לו אחיזה בחומר הראיות - אף אם בית המשפט אינו יכול להכריע בנכונותם של הדברים, בבחינת הוכחת חפותו - שומה עליו לזכותו בדין, ולו מחמת הספק. ההרשעה תתקיים אפוא, רק במקרה שבו העובדות אינן מתיישבות עם מסקנה רציונאלית אחרת מזו המובילה להרשעה, ולאחר שכל הסברי הנאשם לחפותו נדחו כליל."

במקרה שבפני הספק נובע ישירות מראיות שאספה המאשימה באמצעות גביית עדויות מהמעורבים בתאונה. בהקשר זה יצוין כי המאשימה בחרה להתעלם מעדותה של שמחה וממילא לא כללה אותה ברשימת עדיה. מדובר בספק המכרסם בראיות התביעה ומוביל לספק של ממש באשר לאשמתו של הנאשם בסטייה לנתיב הנגדי.

משכך אני קובעת מחמת הספק, כי הנאשם החליק עם רכבו על כתם השמן.

באשר לטענת ב"כ הנאשם בדבר מחדלי חקירה אציין כי אין בעובדה שלא נשלח בוחן לזירת התאונה כשלעצמה כדי להצביע על מחדלי חקירה. הנחת המוצא היא שכאשר רכב סוטה מנתיבו מדובר ברשלנות. איני סבורה כי היה מקום לסגור את התיק בעניינו של הנאשם רק בשל העובדה שנמצאה עדה שדיווחה על כתם שמן.

האם התרשל הנאשם בנהיגתו

בית המשפט העליון קבע כי על נהג סביר לצפות שיתרחשו אירועים לא צפויים בדרכו ולהתמודד איתם.

כב' השופטת נתניהו קבעה בע"פ 84/85, ליכטנשטיין נ' מדינת ישראל, פ"ד מ(3) 141, 154-155 (להלן: "ע"פ 84/85"):

"נהג הנוהג בכביש, אפילו בתנאים האופטימליים שתוארו, עשוי להיתקל באירועים שונים שאף כי אין לומר שחובה עליו לצפות איזה מהם באופן ספציפי, הרי הם מהווים חלק מהסיכונים הרגילים והנורמליים הכרוכים בנהיגה בדרכים. כך למשל המצאות כתם שמן בכביש, או שברי זכוכית, או בעל חיים החוצה את הכביש באופן פתאומי, או תקר בצמיג, או אירועים אחרים כיוצא באלה שניסיון החיים מלמד שהם תופעה מוכרת בכביש. נהג סביר אינו יכול, ואינו חייב לכן לצפות שבמקום מסוים בכביש יקרה אירוע ספציפי זה או אחר כגון אלה. אך הוא חייב להביא בחשבון את האפשרות שאירוע מסוג זה עלול לקרות לו במהלך הנסיעה."

אכן על נאשם לצפות סכנות בדרכו ובכלל זה כתמי שמן, גם ביום גשום בכביש מפותל. השאלה הינה האם נהג סביר - אדם מן היישוב - היה נוהג אחרת בנסיבות העניין ומצליח למנוע את התאונה.

מיכל שנסעה אחרי הנאשם העידה כי נסעה במהירות סבירה ושמרה ממנו מרחק. אף הנאשם העיד כי נסע במהירות של כ- 60 עד 65 ק"מ. איש מהעדים לא העיד כי הנאשם נהג במהירות לא סבירה.

איני סבורה כי נסיעת הנאשם במהירות של 60-65 קמ"ש בכביש בו המהירות המותרת הינה 80 קמ"ש הינה בלתי סבירה לתנאי הדרך הגם שמדובר בדרך מפותלת וביום גשום. אף אחד מהעדים לא אמר כי הנאשם נהג במהירות בלתי סבירה והמאשימה לא הוכיחה זאת.

גם העובדה שהנאשם ביצע בלימה חזקה בעיקול כיון שחשב שהרכב ממולו סוטה לכיוונו אין בה כשלעצמה רשלנות, שכן לא ניתן לומר כי בלימה הינה רשלנות כל עוד המהירות בה נסע הנאשם הינה סבירה לתנאי הדרך.

בהעדר ראיה לסתור, יש להניח כי הנאשם לא יכול היה להבחין מבעוד מועד בכתם השמן היות והכביש היה רטוב, ולכן לא יכול היה למנוע את התאונה. לא הונחה בפני כל ראיה לכך שלו היה בוחר הנאשם לפעול בדרך אחרת היה מקטין את נזקו.

לנוכח זאת אין כל הוכחה כי אדם מן היישוב היה מצליח בנסיבות אליהן נקלע הנאשם לפעול אחרת, באופן שימנע התאונה או יקטין את הנזק שנגרם כתוצאה ממנה.

לאור האמור וכיוון שקיים ספק סביר ביחס להימצאותו של כתם השמן על הכביש שגרם להחלקת רכבו של הנאשם אני מזכה את הנאשם מחמת הספק.

ניתנה היום, כ"ב טבת תשע"ח, 09 ינואר 2018, במעמד הצדדים.